

kiásott gödör két, egymástól kb. 70–80 cm-re lévő köszmétefa között volt. A találó csaknem pontosan ez urnasír számára egykor kiásott lekerekített téglalap alakú gödröt ásta ki és a megtalált urnát kiemelte, valamint igen gondosan összegyűjtötte a korábbi köszméte gyökere és az ásó által szétnyomott edények töredékeit és hamvasztott csontokat. Az urnát a sírgödör közepére, szájjal felfelé helyezték el. A leletmentéskor még jól látható volt az urna aljának lenyomata a fagyott talajban. A találó megfigyelése alapján valószínűsíthetjük, hogy az urna egy fordított csonka kúp alakú kihajló, duzzadt peremű tállal folt fedve. A hamvakat az urnába tették, bár felmerülhet azok egy részének a sír alján való szétszórása is, azonban ezt a gyökerek és esetleges más tényezők (pl. ürge) általi bolygatás miatt nem lehet egyértelműen eldönteni.

A sírgödörben még kb. 20–30 cm sötétbarna betöltés kibontására nyílt lehetőségünk, melynek során edénytöredékeket és kalcinált csontokat találtunk. A sírgödör alsó részéből előkerült egy állattól származó csőves csont töredéke (talán marha?), mely alapján gondolhatunk a sírba helyezett húszáldozat létre is.

A kert egész területéről is gyűjtött a találó kerti munkák során előkerült középső neolitik és középső(?) bronzkori szórvány töredékeket, mely alapján arra következtethetünk, hogy a kiemelkedő dombon más korszakokban is megtelepültek.

A sírgödörrel a kibontás előtt és után fotó, valamint 1:10-es méretarányú rajzot készítettünk. A leletmentés befejezésével a leleteket a Déri Múzeumba szállítottuk, ahol a leletek restaurálására, majd elhelyezésére sor kerül.

DANI JÁNOS

90. Decs, Ete

(Tolna megye) Kk

Folytattuk az 1998-ban feltárt fazekasház környékének kutatását. A mezőgazdasági munkák miatt erősen bolygatott 8. ház területén újabb falnyomokat, kemencerészleteket, cölöplyukakat figyeltünk meg; Ny-i szélén feltártuk a 15–16. századi leleteket (többek között kályhacsempe negatívokat) tartalmazó 46. gödröt.

Kibontottuk a 9. ház maradványait is: ennek a háznak csak kis részlete maradt meg, mivel ebbe vágták bele a 7. és 10. házat is.

A 10. ház a 9. háztól D-re helyezkedik el. A félig földbe mélyített, cölöpszerkezetű ház alapterülete 9,50 × 5,20 m. A cölöplyukak átmérője átlagosan 30 cm, mélységük változó. Két tapasztott padlóréteget figyeltünk meg: az alsó jobb állapotban maradt meg, ez a ház egész felületén megtalálható; a felső sérültebb, és több helyen hiányos. A ház egész felületét változóan laza, illetve keményebb, égett, paticsos réteg töltötte be. Ebből a rétegből viszonylag sok, nagyméretű vasszög és több kályhaszemtöredék került elő. A ház ÉNy-i sarkában volt a legtöményebb a paticsos omladék: ebből kályhatapasztások, reneszánsz kályhacsempe-töredékek, pohár alakú

kályhaszemdarabok és több nagyméretű vasszög került ki. Maga a kályha teljesen elpusztult, csupán É-i falának kis részlete maradt meg eredeti helyén. Közvetlenül a kályha D-i oldalánál találtuk meg a 47. gödröt: sárga agyagos betöltése leletet nem tartalmazott.

11. ház: A 10. háztól DK-re bukkan elő a ház ÉNy-i sarka és a kemence foltja. A ház nagy része a szelvényen kívül esik, ezért nem kezdtük el bontását. Célszerűbb rábontással, egyben kibontatni.

A már tavaly feltárt 7. háztól É-ra bontakozott ki a 45. gödör. A 6–6,50 m átmérőjű objektum oldala kb. 45 fokban lejt lefelé. Felső része átlag 60 cm hosszban tapasztott. Belsejét szürkésbarna, leletgazdag föld tölti ki. Igen sok a 15. század végére, 16. század elejére keltezhető edénytöredék, vastárgy. A gödör közepe táján, az alján került elő egy vasdepot: ajtóvasalások, balták, patkók, záruk, szögek, kulcsok, egyéb vastárgyak.

A 45. gödör szélét vágja a 43. gödör, amelyet a belőle kikerült pénzek a 16. század első felére kelteznek. A 250 cm átmérőjű, a jelentkezőstől számítva 133 cm mély gödör igen sok edénytöredéket, kályhaszemet, állatcsontot tartalmazott. Innen került elő több kályha párkány-csempe negatív töredéke is. A gödör alján kb. 20 cm vastagságban szürkés-kék, finomszemcsés, leletmentes agyagréteg volt.

Az ásatáson részt vett Botár István és K. Németh András régészhallgató (ELTE), Csiszér Antal és Rappai Gábor technikus.

Az ásatás anyagi költségeit a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Kulturális Örökség Minisztériuma és a Wosinsky Mór Múzeum biztosította.

MIKLÓS ZSUZSA – VIZI MÁRTA

91. Dobri, Alsó-mező

(Zala megye) U, R, Ró, Kö

A lelőhely a M70 autót Letenye–Tornyiszentmiklós nyomvonalán a 15+980–16+120 kilométerszelvényre esik. A község belterületétől DNy-ra, a Kerka folyó egykori holtága, ma Határ-árok K-i partján magasodó dombtetőn, a Dobriból Kerkaszentkirályra vezető műút két oldalán, 150 × 120 m-es területen igen sok őskori (újkőkori, rézkori), néhány római kori és középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk egy korábbi terepbejárás alkalmával. A tervezett nyomvonal a lelőhelynek 120 × 80 – 100 m-es részét érinti, ahol a többi korszakból is származó településnyomok régészeti feltárása szükséges az építkezés megkezdése előtt.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR

92. Dobri, Alsó-mező (7012. számú lelőhely)

(Zala megye) R, B, Á

Az M70 autót nyomvonalán 1999. augusztus 23-án kezdtük meg és 1999. október 5-én fejeztük be a Dobri, Alsó-mező lelőhely megelőző régészeti ásatását. A feltárási kijelölt terület nagysága 11 000 m² volt.

Lelőhelyünkön őskori és kora Árpád-kori települési objektumokat, hulladékgödröket tártunk fel. Az őskort két rézkori és egy késő bronzkori időszak képviseli.

Néhány (2., 22. és 24.) objektum esetében a rendelkezésre álló leletanyag alapján a korszakolás nem lehetséges, mindössze annyi állapítható meg, hogy anyaguk őskori. A 27. sz. objektum kerámiát egyáltalán nem tartalmazott, csupán kis mennyiségű átégett agyagtapasztás- (patics) darab került elő benne.

Legintenzívebben a java-rézkori Balaton-Lasinjakultúra objektumai jelentkeztek. A 17., 20., 21., 23., 25., 26., 29. és 31. sz. objektumok hulladék-gödrök voltak. Kitöltésükben legnagyobb számban a nevezett kultúrára jellemző kerámiaanyag került elő, néhány kőeszköz kíséretében. A 20. és 25. sz. objektum méretei jóval meghaladják a többiét, mivel több, egykorú gödörből állnak. Kerámiagazdagságuk is jóval jelentősebb, mint a többi – akár más korú – objektumé; itt említhetjük a 31. objektumot is.

Külön említést érdemelt a 28. sz. objektum, melyet szabályos alakja és réteges betöltése alapján kultuszgödörnek tarthatunk.

A másik, leelőhelyünkön képviselt korszak a szintén java-rézkori, noha egy fázissal későbbi Tűzdelt Barázdas Kerámia Kultúrája (Furchenstichkeramikultur), melynek kerámialeletei a 18. és a 33. objektum betöltésében kerültek elő.

A késő bronzkori Halomsíros kultúrát képviseli az 1., 3., 4., 5., 7., 8., 10., 11., 14. és 15. sz. objektum leletanyaga.

A kora Árpád-korba a 19. objektum karakterisztikus leletanyagát sorolhatjuk.

A feltárás folyamán előkerült leletanyag túlnyomó része kerámia, mindössze néhány csiszolt és pattintott kőeszköz került elő.

Két, a Balaton-Lasinjakultúrába tartozó objektumból, a 20. sz. hulladékgödörből és a 28. sz. kultuszgödörből anyagmintát vettünk és a későbbiekben vizsgálatra küldjük.

Sajnálatos, hogy a feltárási terület DK-i nyúlványában észlelt objektumok régészeti leletanyagot nem tartalmaztak.

Az ásatás részletes adatait az ásatási dokumentáció (ásatási napló, felülnézeti és metszetrajzok, szintezési napló, fénykép-, dia- és videofelvételek) tartalmazza.

A dobri ásatási anyag részben restaurált: eddig kiegészítésre került nyolc kisebb kerámialelet (kanalak, kisebb tálak) és kiegészítésre vár 24 különböző méretű őskori edény. A tárgyi leletanyagot leltározásra előkészítettük.

A rajzos dokumentáció kihúzása folyamatban van, ugyanúgy a fotódokumentáció leltározása.

Az ásatáson, illetve a dokumentációs munkákban közvetlen munkatársam volt rövidebb ideig Tóth Zoltán, majd a későbbiekben folyamatosan Talabér Tünde ásatási technikus.

DR. H. SIMON KATALIN

93. Dombegyház, Nyéki-dűlő

(Békés megye) Kú

Dombegyház külterületén tereprendezési munkálatok alkalmával embercsontokat hoztak felszínre a munkagépek. A bejelentést követően 1999. szeptember 15-én helyszíni szemlét végeztünk a területen, ahol nagyjából 70 × 20 méteres területen figyeltünk meg embercsontokat a felszínen, valamint találtunk egy bolygatatlan vázat is. Szeptember 30-án ennek feltárását végeztük el, melynek során a halott lábainál újabb vázat találtunk. A Ny-K-i tájolású, hátton fekvő, melléklet nélküli vázak – a csontok állaga alapján is – valószínűleg újkoriak.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL

94. Dombóvár, Szigeterdő

A részletes jelentést lásd a 155–164. oldalon.

(Tolna megye) Á, Kk

MIKLÓS ZSUZSA

95. Dormánd, Agyagos-hát

(Heves megye) I

A lapos területen levő leelőhelyen a gépi munkák közben nagy esőzések következményeként azonnal feljött a talajvíz, így csupán nyéséskor figyelhettünk meg néhány telepobjektumot.

VÁRADI ADÉL

96. Dormánd, Buda-hát

(Heves megye) Ő

A leelőhely a Csörsz-árok és a Csincsei-csatorna között egy meglehetősen sík területen található. A terepbejárás alkalmával nagy szakaszon elszórva kevés őskori cserpet gyűjtöttünk. A feltárás során sem régészeti jelenség, sem régészeti lelet nem került elő.

ÁCS CSILLA

97. Dormánd, Csincsei benzinkút

(Heves megye) B, Sza, LT, Á

Maga a leelőhely egy lapos domb, illetve annak tágabb környezete. Itteni kutatásunk a MOL-vezeték szabta nyomvonal mentén, a domb D-i és K-i lejtőjén, a dombtetőtől kissé távolabb eső területen folyik. A biztonsági sáv feltárását még nem fejeztük be.

A 200 × 5 m-es szelvényben eddig feltárt objektumok között kora és késő bronzkoriak, kelta koriak, szarmaták, illetve kora Árpád-koriak vannak. Említésre méltó, hogy a leelőhelyen ritkaságnak számító, kora Árpád-kori kerámiaégető kemencék is előfordultak. Ebből az időszakból egyébként is különösen gazdag kerámiaanyagot gyűjtöttünk – az edények közül több teljes épségen került elő.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ